

ርስቃ ጥበብ፣ ትኳሮ ወልደማርያም እንክዝከር

=====////////=====////////=====

ክቡራንን ክቡራትን፣አብ ጉዳይ ታሪኽን አበርክቶን ኣያና ትኳሮ ወልደማርያም ኣድሂበ ክጽሕፍ ካብ ዝብል ነዊሕ ኢዩ ኮይኑ ኣሎ፣ቐድሚ 10 ዓመት ዝሃናጠጥክምን ኣብ ዜና ዕረፍቶም ዝተሰምዓሉ ቕኝ ድማ ንፈለጥቶምን ንመሳርሕቶምን ነበር፣በምሕታት ይኹን ቃለ መጠይቕ ብምግባር ዝተወሰነ ክፋላት፣ናብ ኣንቡብቲ ኣብጽሑ ምንባሪ ዝዝከር'ዩ እብል።

ንሱ፣ኣደ መዓልቲ ጠርኒፈን ኣወሃሂደን ክጽሕፎ ተሰፋ እጉብር፣ንሎሚ ግን ዝተፈላለዩ ሰባትን ኣነ ድማ ኣብ ቐረባ ጊዜ ካብ ኣብ ማሕበራዊ መራኽቦ ካብ ዝተጸሕፉ፣በዘተወደበ ሳውያ ኬቐርቦ ተቐሰቦ ኣለኹ፣ምክንያቱ ፋሕ ብትን እንተ ኢሉ እቲ ግዱሰ ወከፍ ክረኽቦ ዘጸግም ብምኳኑን ንዝመራመሩን መጽናዕታት ንዝገቡሩን እውን ሓጊ ይኸውን እዩ ዝብል ሰረተ እምነት ኣለኒ'ዩ፣ሰለዚ፣ዝ ደምርኩሰ ብምግባር ኤቐርቦ ኣለኹ፣ንምንባብኩም ብኽብሪ ክዕድም እፈቲ።

“ርስቃ ጥበብ ትኳሮ ወልደማርያም፣መሰለት ማርዮ ላንዛ!

ኣብዘን 4 ኣሳእል (ሰእልታት) ጦብላሕታ ዝፈጥራልኩም ክንደይ ኩን ይኹ፣ናናትኩም ባዕልኹም መልሰኩም ሃብሉ ኢኹም እብል።

ኣነ ግን 4'ቲአን ጦብላሕታ እፈጥራሉይ ኢዩ ክብል እክል'ዩ።ትኳሮ ወልደማርያም ናይ ብሓቂ ትኳሮ ጥበብን ትዕግሥትን ኢዩም ነይርም።ማርዮ ላንዛ ድማ ጣልያናዊ መበቐል ዝከበሮ ኣመሪካዊ ዓቢይ ሥነ ጥበባኛ ኢዩ ነይሩ።

"ማርዮ ላንዛ!"-ዝብል ስም ኣብ ምድራ-ኣመሪካ ጥራሕ ዘይኩነ እንተላይ፣ኣብ ምድሪ ሓበሻ ብፍላይ ድማ ኣብ ኤርትራ ግኑን ስም ነይሩ ኢዩ።ምክንያቱ ኸአ እቲ ዓቢ ድምጻዊ ትኳሮ ወልደማርያም ናቱ ስም ከም ቐጽል ስም ወይ ድማ ከም ሳን ብልሓሙ ኢዩ።ትኳሮ ወልደማርያም ዓቢይ ሥነ ጥበባኛ ጥራሕ ኣይነበረን እንታይ ደአ ዓቢይ ኣፍቓሪ እውን ኢዩ ነይሩ።እታ ፈለማ ዘፍቐራ ንል ሕዋን ጽገወይኒ ኣረይ ትበሃል መርኣያ ሕላገት ጽኑዕ ፍቕሩን ሕላገቱን ኢዩ ነይሩ።

ብዛዕባ ክብርቲ መስተንገዲት (ሆስተስ) ነበር ማማ ጽገወይኒ ኣረይን ፍቐሪ ኣፍቓሪ ትኳሮ ወልደማርያም ሓደ መዓልቲ ሰእለን ምስ ረኽብኩ መሊኦ ክጽሕፎ ኢዩ።

ሕጂ ግን ከምቲ ዓቢይ ሥነ ጥበባዊ ጥላሁን ገሠሠ "ከምዚ ናትኻ ድምጺ ፈጣሪ ተዘህበኒ ነይሩ-እንታይ ኣጉዳልኻለይ ምበልኽዎ ነይረ'ዩ" ዝበሎ፣ኣያና ትኳሮ ወ/ማርያም ዘይተዘመረሉ መዳርግቲ ዘይርከቦ ርስቃ ጥበብ ኢዩ ነይሩ።ብፍላይ ኸአ "ሰብሪ ጉዕዞ ህይወቱን ኣብ ዝእመነሉ ጉዳይ ተባዕን ደፋርን ሕመረት ባህሪኡ ኢዩ ነይሩ።" ክብሉ ብዙሓት ዝገልጽዎ፣ብሰሪ ማሕለኻታት ጉዕዞ ህይወት፣ፈጣሪ ዝዓደሉ ምዑዝ ድምጽን ተውህቦን ከምቲ ዝድለ ኣይተጠቐመሉን ዝብል እምነት ኣለኒ።

ሎሚ ቕኝ ምስ ዓቢይቲ ሥነ ጥበባኛታት ሸገር ክንዕልል ከለና፣"ትኳሮ ክንደይ ዝኸውን ደርፍታት ኣፍርዮ እግዩ" ዝብል ሕቶ ተላዒሉ፣ኣነ ድማ "ልዕሊ 20 ዝኸውን ደርፍታት ኣሎዎም!" በልኽዎም።ደሓር ክንደይ ዝእኽል ፍርያት ጥበብ ከም ዘለዎ፣ከም ዘይፈልጡ ኣውሱእለይ እብለኹም።

እዛ ሰለስተ ሰባት ዘለዎ ሰእሊ፣ከምቲ ርእይ ኣቢልኹም ኣለሊኽዎምም ዘለኹም፣ቪቶርዮ ቡሲ፣ኣያና ተወልደ ረዳን ኣያና ትኳሮ ወልደማርያምን ዘሓዘት ሰእሊ ኢዩ።ኣብ ማዘጋጃ (ምምሕዳር ከተማ) ኣሰመራ ቐድሚ 61 ዓመት ዝተሳእልዎ ሓወልቲ ተዘኸር ፍቐርም ትገልጽ ኢዩ።ደሓርን ደእቶ ወድ ትኳሮ ሓወይ ዝለኣኸለይ ድማ እብል።

ሓደ ሥነ-ጥበባኛ ከም ኣያና ትኳሮ ወልደማርያም እዱብ፣በዓል ሰብሪ፣ዕጉስ ከም ኣምበሃን ምቐሉልን ክኸውን ኣሎዎ በሃሊ'ዩ።ኣብሮ ትኳሮ፣ ኣብ መታሕት ብመኣዲ ስራሕ ተዋፊርም ከለዉ፣መሳርሕቶም ዝነበሩ ሰብ ዕድመ ጸጋ ክዕልሉ ከለዉ፣ብዕላሎም ይምሰጥ ኢዩ።

ብፍላይ እኒ ኣቦይ ተፈሪ "ትኳሮ ከመይ ዝበለ ሓደል ፍቐሪ ከም ዝነበር፣ለይቲ ከይተረፈ ክደርፍ'ዩ ዝሓድር ነይሩ።" ክብሉ እዝከርዎም ኢዩም።ኣያና ትኳሮ መርኣያ ተወፋይነት ኣብነት ንብዙሓት ዓረ ጽንዓቶም ዕላመት'ዩ።

ኣብ ዓዲ ሕንዲ ኪሾር ኩማር (ድምጺ-አምላኽ) ስሙ ጠቂሱ ዝደረፈ ተአምራታዊ ዘበለ ዘመናይ ድምጻዊዮ፡ኣብ ትግርኛ (ኤርትራ ብፍላይ) ድማ ኣያ ትኳሶ ተጠቃሲ ኢዮም፡፡ክልቲኦም ድማ 'ዮርድሊን' ዝበሃል ሳውያ ኣወጻጽ ድምጺ ብምውጻእ ኣብ ሕብረተሰብም ኣብነታውያንን ፊተውራሪን ምጻኖም ማህደር ታሪኽም ዝምስክሮ ሓቂ ኢዩ።

ብዛዕባ ኣያና ትኳሶ ወልደማርያም፡ኣብ ጉዕዞ ህይወቶም ኣድሂብኩምጽሓፍ ክጸሓፍ፡፡ኣወልቲ ክትኸለሎም ዝግባእን ኣብነታዊ ዕጉሰን ወከፍ፡፡እዚ ኣዚዩ ሓደጅ ኢዩ በሃሊ ኢዩ፡፡ንስኩም/ንስኻን ትብልዎ ድማ ክንሰምዕ ኢና ኢብል።" -ኣብ'ዚ ዝሓለፈ ሳምንቲ ኣብ ገጻት ማሕበራዊ መራኽቦ ዝተለጠፈ ጽሑፍ ኢዩ።

Azmarino Hope: ብ16 ጥሪ 2017 ዓ/ም/ፈ

ካብ ኣምላኽሲ ሰኣላይ ይርህርህ፤
ንእስነትና 'ኳ ኣብ ሰኢሊ የትርፍ፡፡ትብል ግጥሚ በውቀቲ ሰዩም ኣዘኪራትኒ፡፡ሰኢሊ ዝኸሪ ኢዩ፡፡ሰኢሊ ዛንታ ኢዩ፡፡ ሰኢሊ ሓቂ ኢዩ፡፡ሰኢሊ ሰነድ ኢዩ፡፡ሰኢሊ ኣብ ሎሚ ሓደ ንኡስ ፍጻሜ ክነሱ፡፡ጸገባሕ ግን ናይ ገዛእ ርእሱ ምስክር ኢዩ።

እዛ ሰኢሊ፡፡ገዳይም ጥበባውያን ጥላሁን ገሰሰን ትኳሶ ወልደማርያምን ኣብ ሞካምቦ ኣስመራ፡ኣብ 60ታት ዝተሳኣልዎ ነዊሕ ዕድመ ዝገበረት ሰኢላዊት ሰኢሊ ኢዩ።

Abraham Ber-Ber ጥቕምቲ 22,2020

አባይ ትኳሶ ወልደማርያም፡ዓቢይ ሥነ ጥበበኛ ኢዮም ነይሮም፡፡ብዛዕባኦም ከም ስሞምን ታሪኩምን መዝገብ ምርኻብ ቅፍብ ይእግም ኢዩ።ዘተወሰነ ዝተጽሓፈ ግን ኣሎ ኢዩ ብፍላይ ድሕሪ ሕልፈተ-ሕይወቶም ማለት ኢዩ።ኣብ 1996 ዓ/ም/ፈ ድማ ምስ ድምጺ ሓፋሽ ቃለ መጠይቕ ኣካይዶም ምንባሮም ኣይርሳዕን ኢዩ።

ንሎሚ ክቡር ኣያና ኣቦ ዘመናዊ ሙዚቃ ትግርኛ ክብሎም ዝኸእል፡ትኻሶ ወልደማርያም ንዩማነ ባርያ ዝገጠምሉ ግጥሚ ክጋብዘኩም እፈቲ።፡፡ምሳይ ድማ 2-3 ዝኩና ንሰላም ኢሎም ዝገጠምዎን ኣለዎ ኢዮን።ሓደ መዓልቲ ምስ ጽሑፍ ኣሰንዩ ክልጥፈን ተሰፋ እንብር።

ብዛዕባ ኣብ ደርፍታቶም ዘለኒ ኣረኣእያን ገለ ኣነ ዝእኩብኻምን ታሪኽ ድማ ከም ኩነታቲ ምስ ጊዜ ርእዩ ከሰንዮ ኢዩ።ወደ ፍለጶ ኣብ 2010 ዓ/ም/ፈ ዘዕለለኒ እውን ኣይርሰዮን ኢዩ።"ኣቦኻ ትኻሶ፡፡ማርያ ላንዛ ኢና ንብሎ ነይርና-ድምጹ ፍሉይ ኢዩ!"

ካብ ሓደ ሓውና ኣብ ሞያ ሥነ ጽሑፍን ጋዜጠኛነትን ዝነጥፍ እውን፡፡ብድሕሪ እዛ ሓጽር ጽሑፍቲ ምልጣፊይ፡፡አባይ ትኳሶ ወልደማርያም፡ኣብ ድምጺ ኣመሪካ እውን ቃላ መጠይቕ ምግባሮም ዘውሰእ ሓበሬታ መጥየኒ ኣሎ።ሰለዚ ሮገደ ድዩ ዝበሃል።

ብሓጺሩ ነቦይ ትኳሶ ወልደማርያም፡ካብዚ ንላዕሊ ቆላሕታን ምርምርን ዘድልዮም ኮይኑ እስመዓኒ ኢዩ።

—————> ኣቦይ ተፈሪ ኣብ መታሕት መሳርሕቲ ኣያና ትኳሶ ነበር።ለይቲ ለይቲ እናደረፈ ይሓድር ምንባሩ የዘንተዉ ኢዮም።

ብዕለት 28 ሰነ 2016 ዓ/ም/ፈ ፈነወ ድምጺ ኣመሪካ ኣብ መርቡብ ሓበሬታኣ እዚ ኢላ ኣቃሊሓ ነይራ'ያ፤ "ህቡብ ስነጥበባዊ ኣቶ ትኳሶ ወልደማርያም ዓሪፎም፤ ሎሚ ሓመድ ኣዳም ለበሶም <http://bit.ly/28Zazke>

ካብ መንጎ ጀመርቲ ደርፍታት ትግርኛ ኣቶ ትኳሶ ወልደማርያም ቅድሚ ትማሊ ቀዳም፡ ኣብ ምበል 91 ዕድሚኦም ኣብ ከተማ ኣስመራ ዓሪፎም።

ሎሚ ሶኑይ ድማ ብብዙሓት ስነ-ጥበባውያንን ህዝብን ተሰንዮም ኣብ ከተማ መንደፈራ ኣብ መካነ-መቃብር ኣቡነ ኣረጋዊ ሓመድ ኣዳም ለበሶም።

ካብ መጀምርታ 60`ታት ጀሚሮም ` ከም ኮኸብ ኣብ ሰማይ ተሰቐላ` ትብል ደርፎምን ፡ ካልኣት ካብ እዝኒ ኣፍቃሪ-ሙዚቃ ዘይፍለያ ደርፍታትን ዘበርኩቱ ኣቶ ትኳሶ ወልደማርያም፡ ካብ መንጎ መሰረቲ `ማትሃል` ማለት ማሕበር ትያትርን ሃገራዊ ልምድን ከምኡ ድማ ካብ መንጎ መሰረቲ `ማትኣ` ማለት ማሕበር ትያትር ኣስመራ` ዝነበሩ`ዮ።

ኣቶ ትኳሶ፡ በዓል-ሓድርን ኣቦ ትሸዓተ ቆልዑን`ዮም።
ንተወሳኺ ኣብ መርቡብ ሓበሬታና m.tigrigna.voanews.com/ ብጽሑ። #Eritrea #Ethiopia #VOA #VOATigrigna

“ዕላል ምስ የውሃንስ ትካቦ፣ ኣብ ዝኸሪ ኣቦኡ (እዚ ዕላል፡ኣብ ጋዜጣ ቀይሕ ባሕሪ 3ይ ሕታም ወጺኡ ከም ዝነበረ፣ ምዝክር ይክእል። ጋዜጣኛን ገጣሚትን ሳባ ኪዳነ ምስ ስነ ጥበበኛ የሃንስ ትካቦ ብምኽንያት ዕረፍቲ ኣቦኡ ስነ ጥበበኛ ትካቦ ወልደማርያም ዝተኻየደዩ ኔሩ። ሰናይ ንባብ!)”

ሳባ: "... ይቐጥብ ወዲ ትካቦ ሓወይ 2ይ ጊዜ ከይደወልኩ፡..."

ወዲ ትካቦ: 'ሳቢ ሓፍተይ፡ ኤጲ...! እንታይ ይግበር ኮይኑ፡ ወላዲ ኣይጽገብን እዩ እምበር፡ ባባ መንገዱ እንድዩ ኔሩ፣ ግን ሕማቕ ጊዜ ተረጋጊጽካ ኮይኑ...፣ ሓመድ ድብ ዘይትደብዮሉ ጊዜ...፤'

ሳባ: "እወ ሓቅኻ ክንደይ ኮይኑ፣ ካብ ዘይትረኣኦይ...? ክትመጽጽ እንለሎካ ተፋኒካዮ'ዶ ዋላ ከመይ?"

ወዲ ትካቦ: 'ሕጂ ደኣ ሰለሰተ ዓመት ቀሪቡ፤ እኢ...! ከቢድ እዩ በጃኪ...፣ ግን ብውሽጠይ ተፋንዮዮ...፤ ክገርመኪ፤ ምእንቲ ነቲ ምንፋቕ ክለማመዶ ኢሎ። ዋላ ኣስመራ እንከለኹ ጥፍእ ይብሎ...፤ ብርቕ ይብሎ። ደሓር፣ እቲ ቃና ናይ ሰላም ኣበህልኡ፣ ናቲ ቅድን ዜማን ኔርዎ። ገለ ገለ እዋን ዋላ ንተራ ዕላልና ብድምጺ ንቀርጸሉ እዋን ኔሩ።'

ሳባ: "ወዲ ትካቦ ሓወይ እቲ ምስ ባባ ትካቦ ኣብ መድረኽ ዝተራኸቡሎም ኣገጣሚ፡ እነ ነቲ ኩነት ከም ብርቂ ኩናት ናይ ስነጥበብ፡ ስእልታትኩም ዝተሰኣልኩም ኣሳእል፣ ከም ቅርሲ እዩ ዝወሰደ።ክሓተካ እንዶ...፤ ባርያ ን "ከም ኮኸብ ኣብ ሰማይ ተሰቐላ" ክደርፋ እንከሎ፡ ምስ ባባኻ ናብ መድረኽ እንታይ ኣስቂልካ?"

ወዲ ትካቦ: 'ከይገርመኪ፡ ብሳክት ንባባ ዓሽ! ክብል ኢለ'ዩ። ኣይተረዳኣንን ከማን፤ ምኽንያቱ ባባ ነቲ ስነ ጥበብ ኣዋዲቕዎ እዩ ኔሩ።'

ሳባ: "እታ ደርፊ፡ ኣብ ከመይ ኩነት እያ ተጻሒፋ... ገለ የዕሊሎምካ እንተኾይኖም ባባ ትካቦ?"

ወዲ ትካቦ: 'ኖ ኣየዕለለንን ግን፡ ንኣንቲ ሆሴቴስ ይፈቱ ከም ዝነበረ ብደገ ደገ ንሰምዕ...፤ 'ኣኣኣ...! ከም ኮኸብ ኣብ ላዕሊ ተሰዒላ መብራህቲ ተብርህ ብጩራ ልበይ ደም ሰሪቡ ብፍቕራ እነኹ ጊዜ ይጽበዮላ!'

ናይ ባባ ናይ ፍቕሪ ደርፍታት፡ ኣብ ዙርያኣ ዝዓሰለ ኔርዎ።
ንኣብነት፡ እታ ብናይ በረኸት ትፍለዋ።
'ዕምበባ ዓደይ ተፋቕሩላ ክበኩም እየ ቦኸሪ ለይለይ...
ኣሂ... ኣይይራፖርቶ ከይደ ከተፋልውኒ ነፋሪት ነቁላ ንብዓት ሰዒርኒ...'

ሸዑ፡ ሓደ መዓልቲ በረኸትን ባባን እና ኣዕለሉ፡ በረኸት፣ 'ኣንታ ትካቦ እዞም ሰባትሲ ነዚ ደርፍኻ ወሲዶም ትም ይብሉ፡ ሓደው ኣይገብሩልካ ወይ ኣይነግሩልካ!'

ባባ ሸዑ፡ 'ኣየ በረኸት...! ድሓን ንዕኡ ኩልኹም ኣይትሕሸዎ ኣይትሓምቕዎ፡ ንሰኻስ ነታ 'ዕምበባ ዓደይ' ወሲድካ ዶ ትም ኣይበልካን።' 'እዋእ ኣንታ ትካቦ፡ ንሳ ደኣ ኣብ ዓዲ ኮይነ እንድዩ ዝደርፋ ዝነበርኩ'

"ግደፈና እንዶ ኣብ ሃዘጋ እምበኣር ኣርያፖርቶ ኣሎ እዩ?" ጥዑም እዋን እዩ ኔሩ ተሰሓቐቐም ሓሊፎም።'

ሳባ: "ካልእ ደርፍታቶም ከ?"

ወዲ ትካቦ: 'ከም በዓል እኒ 'ሰላም ንዓኺ ዓደይ መንደፈራ ዓደይ፡ ብሲንግልን ካልእን

ሳባ: "ብካሴት ደረጃኻ ክንደይ ኣሎና ንቕርሲ?"

ወዲ ትካቦ: 'ኣብ 1997 ዝሰርሓ ኔራ ጥልያን ዝተሓወሳ፡ ባባ ጥልያን ከም ኬፋ እዩ ዝዘረበሉ ኔሩ። ሓደ መዓልቲ እቲ ኣንቶንዮ ሻንዴቲ ዝተባህለ፣ ኢጣልያዊ ናይ ባባ ግጥሚ ምሰረኣዮ፡ 'እንታይ ተማህረኻ ኣብ ዓዲ ጥልያን?' ይብሎ "ኣንታ እነ ካብዚ ዓዲ ወጺኦ ኣይፈልጥን እዩ።" ምስ በሎ ክኣምኖ ተሸጊሩ፡ ኣብ ካዝ ደል ኢታሊ እዩ ዝኸውን ዘሎ እዚ። ሸዑ ዶክተር ሲላ ኢልዎ: "እዚ ተማህራይ ሳንጆርጆ እዩ፡ ደሓር ግን ባዕሉ ብሓርኮትኮቱ ኣማዕቢልዎ።" ናብቲ ደርፋ ክንምለስ፡ ባባ ካሴት ኣላቶ፣ ግን እቲ ስቲድዮ ብጽቡቕ ኣይመልኦን እምበር፡

ብዙሐት ይዘክርዎ ይኾኑ እየም። እቲ ፖስተር፡ ገረብ እያ ኔራ። ደሓር ናይ ባባ አሳእል ድማ ከምዚ ናይ ካሪመል ጽሕፊ ልደት ተንጠልጠሉ፡ ኣብ ነብሲ ወከፍ እተን አሳእል ድማ፡ ማትኣ፡ ሃማሃል፡ ማተደኤ ካብ መዓስ ክሳብ መዓስ ኣብ ኣበይ ጉጅለን ማሕበራትን ስነ-ምግባር ጸኒሑ ዝሕብር ነበረ።

ሳባ፡ "ሓቆም እምበር! ካብቶም ፍሉጣት መሰረትቲ ኣባል እንድዮም።"

ወዲ ትካቦ፡ 'ንማትኣ ከይገርመኪ ባባ እዩ፡ መሰረትዎ።

ሳባ፡ 'ብኸመይ'ባ ናብ ስነ ምግባር መጸኢም ኣላልዩና ብኸፊል?'

ወዲ ትካቦ፡ 'ባባ ካብ ዓሰርተ የሕዎቱ ንሱ ሞራይ እዩ። ዓብዩ ጸንታ እዩ ኔሩ። ንእንዳ አባላንይ ዘዘተወለደ እዩ ዝሞቶም ኔሩ። ባባ ኣብ 1924 ኣብ መንደፊራ ተወለዱ- ዓብዩ፡ደሓር ከም መንእሴይ ኣብ ሲነማ መንደፊራ ይሰርሕ ኔሩ።(ባባ ኣብ 92 ዓመቱ እዩ ተፈልዩና፡ ብ25/6/2016 ዓሪፉ ብ27/6/2016 ከአ ሓመድ ኣዳም ለበሱ፡ ሕጂ እቲ ዕላል ኣብ ዝኸሪ ኣባይ እንድዩ፡ንድሕራት ክመልሰኪ።)

ኣብ ሲነማ መንደፊራ ኮይኑ፡ በይኑ ከም ድላዩ ዓው ኢሉ ይደርፍ ኔሩ። ሸው ባባ ናይ ማርዮ ላን ዝተባህለ ወዲ ጥልያንን ኣመሪካን ዝኾነ ደራፋይ ብጥልያን "ኮፍ!" ዮብላ ኔሩ። ደሓር ቀስ እናበለ... እናበለ... ኣብቲ 1954 ብዓል እኒ ተወልደ ረዳን፡ ለምለም ገረዘገሄርን ቡብሪጋ ተዓወትቲ ኮይኖም። ሸው ነቲ ኣብ ሻውላት ብ ሞግ ዝተዓብለለ ዝነበረ ደርፍታት ብዓል ባባ ማዕጸ ዘመናውነት ኣርሕዮምሉ።

ስለምንታይ እስከ፡ እተን ናይ ሸው ማሕበራት ዝነበሩ፡ ንትካቦ፡ ተወልደ ረዳን ንኣምለሰት ኣባይን ከም ደረፍቲ ቆጶሮም ደሞዝተኛታት ክገብርዎም ደልዮም፡ ንኣምለሰት ኣባይ ናይ እንዳ ሰዋ ስራሕ ስለ ዝነበሩ፡ ርብሕ ዝበለ ይኸፍልዎ። ንብዓል ባባ ግን ደሓን ናይቲ ፈደረሽን ማለት ናይ መንግስቲ ስራሕተኛታት ስለዝኾኑ ብቐሩብ ይሞብርዎም ኔርዎ። (ዋላ እውን ድሓን ይርድኡልና እዮም ኢሎም እዮም ዝኾኑ።)ሸው ባባ ኣብዚኣ ዲኻን ዘለኻን ኢሉ ናብ ፍላጎት ተኸቲቡ።(ድሓር ጎኒ ጎኒ ሞብብ ከአ ናብራ ኣሎ።)

By the way ባባ ንተወልደ ረዳ ባዕሉ እዩ፡ ናብ ደርፊ ጠምዚዘዎ፡ እምበር ተወልደ ንፋዕ ተጸዋታይ ከዕሶ እግሪዩ ዝነበረ። ባባ ናብቲ ሜዳ ከዕሶ እናኸደ፡ "ንግ እዚ ሞራይ ኣይኮነን ሞያኻ፡ እቲ ዝዓብዩ ሞያ ዝጸብዩካ ዘሎ ቡቲ ሞዑም ደሃይካ ገርካ ምድራፍ እዩ እናበለ ወጢጥዎ"

ናብ ባባ ክመልሰኪ፡ ድሓር ኣይጸንሐን ኣብ ኣስመራ ፊላንሳ ተኮቲቡ። ባጽዕ ድማ በጺሕዎ። ስራሕ ፊላንሳ ከምኡ እዩ።ኣብ ትፈልጦ ከባቢ ክትቐጽዕ ኣይትእልን ኢኻ።(ናብ መንደፊሪ ፊላንሳ ኮይንካ ምምላስ ምስ ፈለጥትካ ኣሕዋካ ምብኣስ እዩ።) እቲ እዋን ግዜ ፈደረሽን እዩ ዝነበረ። እታ ቐቢዖም ኣርማኣ ቆጶሪ ኣውሊዕ እያ ኔራታ። ኣብቲ ስእልታት ናይ ማትኣ ዘሎ ናይ ባባ ተስተባሂልኪ ትርኣ እያ።

ደሓር ኣብ ባጽዕ ንተበርህ ተሰፋሁነይ ኣብ ሓደ ቦታ ክትደርፍ ይሰምዓ። ሸው ናይ ምድራፍ ክእለታ ምስ ረኣዩ ይብላ፡'ስምዒ ሕጂ ብስራሕ ተቐይሪ ነስመራ ይከይድ ኣለኹ። ኣብ ኣስመራ ምስ ክድኩ ሓንቲ ማሕበር ክምስትር እዩ። እንተደሊኹ ኣብዚ ከምዚ ቦታታት ርኽብኪ።' ኢሉ፡ ክርከበሉ ዝኸእል ቦታታት ይሕብሩ። ኣብ 1960 እዩ ዝኸውን።

ሸው ኣብ 1961 ባባ ንተበርህ ፈቲኖም ይቐበልዎ፡ ተወልደ ረዳ እውን ካብ መንደፊራ መጸኢ ነበረ። ብዓል መምህር ኣስረስ ተሰማ ከአ መምህርን ኮይኖም ኣብ ኣስመራ ይረኽቡዎም። ነገር ዓሚሩ፡ እቶም በዓል መምህር ኣስረስ ተሰማ፡ ሸው እንታይ ሓለፋ ኔርዎም መሰለኪ... ነቲ ኣድላዩ ነገራት ናይ ጽሑፍ፡ ነታ ማሕበር ዝምልከት ማኒፈስቶታ፡ ክሳብ ናይ ዕድመ ወረቐት ብጽፈት ናይ ምድላው ብቐዓት ኔርዎም። ሸው፡ በዚ ምክንያት ባባ ይረኽቡዎም እዮ።

"ማሕበር ትያትር ኣስመራ፡ ክንምስርት ኣብ እንገብር መመረቕታ፡ ክትርከቡ ብኸብሪ ንዕድመኩም።" ኣብ እትብል ዝነበረት ናይ ዕድመ ወረቐት...፤

"ኣኸበርትኹም ትካቦ ወልደማርያምን ተወልደ ረዳን" እያ ትብል ኔራ።

እዚ ኣብታ መምህር ኣስረስ ተሰማ ዝጸሓፋ፡ ብመበቐላውነታ ሰፊራ ኣላ። ሸው በዓል መምህር ኣስረስን ኣለማዮ ካሕሳይን (ወትሩ ሕጉስ)፡ ነቲ ናይ ጽሕፈት ጉዳይ ከም ግጥምታትን ካልእን እናጸሓፋ ትሰራሕ ተጀሚሩ ንበለኪ።

እባ ከይረሳዕክዎ፡ ኣቶ ኣስረስ ተሰማ ነቲ ጽሑፍም "ጥዓሞት" ከዳልዉ ካብ ገዛና ን ክልተ ዓመትን ፈረቃን ኣይተኣልዩን። ኣብቲ መጽሓፍ ግን ከምቲ ዝግበእ ክረዲት ኣይተሞህቦን።

ሳባ፡ "ስለምንታይ ግን ከምኡ ኮይኑ ይመስለካ?"

ወዲ ትካቦ: 'ሳክት! በቃ ምሽት አሉ: ከምዚ ንሚዳ ስለ ዘይወጸ ገለ ክኸውን ይኸእል። ባባ ጠሬእዎ ኣይተነን ምኻድ። ብዓል ሃይለ ገብሩን ተወልዶ ረዳን ንጅብሃ ክኸዱ ከለዉ። ኣብ እንዳ ሰዋ-እንዳ ለተማርያም ድኖን ለተብርሃን: ባባ እዩ ስፔዛ ዘምጸሎም ኔሩ። ከምቲ ኣቐዲመ ዘበልኩኺ ግን: ባባ ጸንታ ስለ ዘነበረ፡- ኣደ ብኣዲኡ ወለዱ ጉም! ኣቢሉ። ህጸውንቲ ደቁ ኣዘኸኑሙ። ካብ ምኻድ ኣብ ኣስመራ ክጸህሕ መሪሖ።

ደሓር ፈደረሽን ፈሪሱ: ዘሰለፍ ምስ ተሰለፈ ዘሰደድ ምስ ተሰደደ: እቲ ከም ብዓል ባባ ዘተረፈ ድማ ተሪፉ። ክሳብ ጥርታ ዘወጸእ ፊናንሳ ሰራሕ።ኣብቲ ባህሊ ሚኒስተር ክሰርሑ ግን ንማለቱ እዮም ዘኸድዎ ኔሮም። ከይእሰሩ ደቆም መታን ከየዘኸትሙ። ዘበልዎም ክደርፉ ይግደዱ ኔሮም።

ደሓር ድሕሪ ናጸነት: ከምቲ ዘተሃንጠዮ ኣየዋሰኦምን። ብዓል እንጅነርን የማነ ገብረሚካኤል (ባርያ)ን እዮም ለሚኖም ናብ መድረኽ መሊሶም እምበር ኣብ ውሽጡ ጥራይ እዩ ጌርዎ ኔሩ። ፍቕሪ ጥበቡ!

ሳባ: "ደሓር ንሰኻ ከኣ ኣርኪብካ ተሓጉሱዶ"

ወዲ ትካቦ: 'ኖኖ ክደርፍ ኣይደልየንን እዩ ኔሩ!'

ሳባ: "እንታይ ትብል ኣንታ? እሞ ሓቆም እዮም: ክራር ኣብ ትሕቲ ዓራት ንሰኻ ድማ ኣብ ዓራት ኮይንኩም: ብኣንቲ ኢድካ ተጸጊምካ ትሃርመሉ እዋን ከም ዘነበረ ዘነገሩኒ።"

ወዲ ትካቦ: 'ያ...! እንታይ ደኣ: ንባባ ከይርብሮ ነታ ክራር ድማ ከይገድፋ ክልቲኡ ዘይሰገር ኮይነኒ። ድሓር ንባባ ይሓፍሮ እዩ ኔረ። ሙብዛሕቲኡ ካብ ምስኡ ዘዕለልክዎ ምስ የዕሩኸቱ ዘዕለልምክዎ ይበዘሕ። እንተበልኩ ኣየጋነንኩን። ደሓር ከም ዘደርፍ ንባባ ዘእመነለይ ከማን ዑሰማን ዓብደርሒም እዩ። ዑሰማን ኣብ ሳዋ ምስ ረኣየኒ: ንባባ- "ወድኻ ካብ ሳዋ ሰጉግና"

ባባኸኣ 'እንታይ ትብል ኣንታ?' ይብሎ።

ብኣቂ ሆጭ ኢሉ እዩ ተቐብሎኒ ሰብ: ደሓር ባባ: ድሕሪ ናይ ዑሰማን ሕክያ: 'እሞ ግርም እንተኣቲኻዮ ተጠንቂቕካ ሓዙ!' ኢሉ።

ሳባ: "ክንደይ የሕዋት ኢኹም የውሃንስ ሓወይ?"

'ንሕና: 9 ኢና። ዓሰራይ ምንኣሰይ ኔሩና ብንእሸትኡ እዩ መይቱ። ...ባባ ካብ ደቁ ዘይውሕዱ ደቂ ደቂ እውን ርእዩ እዩ።ከም ባባ ዕድመስ ንዓና ሳባ። ናይ ነገር ፍቕሪ ወላዲ ዘይምኖ ኮይኑ እዩ እምበር።

ሳባ: "ኣሚን የውሃንስ ሓውና ዕላልካ ጥዑም ኔሩ: ካልእ መዓልቲ ኣብ ካልእ ኣጋጣሚ ክንራኸብ ተሰፋ ይጋብር: ንሕጂ ግን ቅድሚ መዛዘሚ ምዝዛምና: ብዛዕባ ባባ ትካቦ እንታይ ትብለና?"

ወዲ ትካቦ: 'በሰ...፤ ባባ: ኪኖ እቲ ናይ ስነ ጥበብ ይህወቱ: በታ ዘላቶ ዘሕጎሰን ብሕልና ዝጎግዘን እዩ ኔሩ። ፊናንሳ ኮይኑ ኣብ ዘሰርሓሉ ዘነበረ እዋን:ከይቆናጠረ ከም ዘሓለፈ የዕሩኸቱ ይምስክሩሉ እዮም።እምበር እንተዘደልዮ ቀጠፉ ቀጣጠፉ ምሃብተመ ኔሩ። ግን ዝሃ ሓላፊት ዓለም ብጥበብ ብኣዳሩን ደቁን ተሓጉሱላ ብጭውነት ሓለፉ። ባባ ቦቕባቕ ከኣ እዩ።ንነጋዶ ኣይጸዕንን እዩ ዘነበረ። ሸዑ ብተሰነይ ኣምሓጀርን ካልእን ኣብ ዘነበረሉ እዋን: እቶም ነጋዶ 'መን ኣሎ ተረኛ?' እናበሉ እዮም ዘሓልፉ ኔሮም። ጽቡቕ ስሙን ግብሩን ከኣ እነሆ መገድና የብርሃልና።ንፋዕ ኣሶን መፍቀር ደቁን መኸበር በዓልቲ ቤቱን እዩ ኔሩ።'

ሳባ: የቐንዳልና: ስነ ጥበብኛ የውሃንስ ትካቦ ወዲ ትካቦ: ብምኸንያት ዕረፍቲ ክቡር ስነ ጥበብኛ ኣሶኻ ትካቦ ወልደማርያም ብምዕላልካ።"

ብኣፍትና ሳባ ኪዳነ (Saba Kidane)-ካብ ጋዜጣ ቀይሕ ባሕሪ 3ይ ሕታም ዘተወሰደ'ዩ።

"ንጉሰ ኣምባሰል "ንጉሰ ባቲ"- "ንጉሰ ትዘታ"

ገዲም ስነ-ጥበባዊ ኣቶ ትካቦ ወልደማርያም ዓሪፎም

ገዲም ስነ-ጥበባዊ ኣቶ ትካቦ ወልደማርያም ለምም 125 ስነ ጥበባዊ 91 ዓመት ዕድመያም ዓሪፎም።

ነፍሰ-ገር ኣቶ ትካቦ ወልደማርያም ካብ መሃረትቲ 'ማዘደ' ምምባል ሃይዊ ልምዲ (ምምባል)ን ማዘደ ትያገር ኣሰምራ! (ምክላ)ን እዮም ነደርዮም።

ስነ-ጥበባዊ ተብሮም ድም ትምህ 27 ስነ ፍርቲ መዓልቲ ኣብ መንገደራ - በተተርጓሚያን ጸንዮ ጸብነ ኣረጋዊ ተፈጸሙ።

ኣቶ ትካቦ ወልደማርያም ብጻል ሓጻርን እዮ ትኸነተ ደይንዮም።

መርድእ ናይ ኣዘዩ ዘክብርን ዘድንቅን መምህራይ ስነ ጥበባዊ ኣቦና ትካዖ ወልደማርያም፣ኣብ ገጻት ፈይሰ ቡክ ምስ ረኣኹን፣ንድሕራት ተመሊሰ ንድሕራት ተመሊሰ-እቲ ሓደ ኢላ ክጃምሮ ከለኹ ጉዕዞ መገዲ ስነ-ጥበብ ኣብ ቅድሚ ዓይነይ ኹሉ ተራኢዩኒ ሰባት፣ ብሂወት ዘለዉን ዚሓለፉን ዘኪረ እዋኑ ብግምት 82-83 ኣቢሉ'ዩ ዝኸውን ኣብ ቸኔማ ኣድዮን ጀመርቲ ስነ ጥበባውያን ካብዩ ኩርንግት ኣሰመራ ታኣኻኪብና ገለ-ገለ ዓባይቲ ስነ-ጥበባውያን ሃገርና ተሞክሮ ከካፉልና ትምህርቲ ኪህቡና፣ኣብ ቅድሚና ኮፍ ኢሎም ነበሩ እዚኦም ሰባት እዚኣቶም ንዓይ ቦኽሪ

ዓይነይ እዮም ኣሰማቶም ድማ፡

- 1.ትካዖ ወልደማርያም
- 2.ኣቶ ኣተወብርሃን ሰጊድ
- 3.ግራዝማች ኣለማዮ ካሕሳይ (ወትሩ ሕጉስ)
- 4.ጃብር ማሕሙድ
- 5.ሺቶርዮ ቦሲ
- 6.ተግባሩ ተኸላይ
- 7.ኢትዮጵያ መድሃኔ
- 8.ኣቶ ኣብርሃ (ሸርፊ)
- 9.መም ኣበበ ኢያሱ
- 10.መም ጸጋይ ነጋሽ
- 11.ብርሃን (ሳክሰ)
- 12.ተስፋልደት ማሪቆስ (ኦርጋኒስት)
- 13.ካሕሳይ ቡዛብህ (ሳክሰ.ክላርኔት)
- 14.ኣታኸልቲ ኣሰፋሃ
- 15.መም ጸጋይ ዝ ከኒሻ-ፕያኒስት ሳዕሳዕትን ከበሮ ሃረምትን ሓዊስካ ልዕሊ.20 ኢዮም ዚነበሩ ተሞክሮ ክእለቶም ከካፍሉና ናብ መድረኽ በቢሓደ ደብኽ በሉ ኣርቲስት ትካዖ ዲማ "ንብዓት ፍቕሪ" ዘሪእስታ ደርፊ ሓዘ ናብ መድረኽ ቀረቡ።

እዛ ደርፊ እዚኣ ኣብ ሂወተይ ገለ ዝዚ ሓትለይ ምኽንያቲ ቅድሚ ሓደ ዓመት ነይዚ ህሞት ኣቢሉ ይኸውን ኣብ ሰምበል ተኣሲረ ኣብ ዚነበርክሉ ኣጋጣሚ መርሃዊ ዝተባህለ መእሶይ ወዲ ማይ ተመናይ ዝዛ ደርፊ እዚኣ ብዓክሰ ጊታር ጌሩ የሰሚዓና ኔሩ ካብቶም ንጸጋ-ሎኡል ኪርስ ዝተባህለ ካድረ ናይ ደርጊ ዝነበረ ቀቲልኩም ተባሂሎም፣ ካብ ዚተረሸኑ ሓደ እዩ ኔሩ ሰምዒተይ ክቋጸጸሮ ኣይክኣልኩን፣ኣነ ጥራይ ዘይኮንኩ፣ ኣብቲ ጊዜቲ ምሳይ ዝነበሩ ጀመርቲ ተምሃሮ ስነ ጥበብ ብሙልኣትና “ቢሰ...ቢሰ...ይደገም ኢልና” መምህር ትካዖ ዲማ ደጊሙልና።

“ንብዓት ፍቕሪ”
 ናይ ብሓቂ ንብዓት ፍቕሪ
 ዓለም ከንቱ ኢያ ቢዓንተቦ
 ንገለን ትኸለኣ ትህቦ
 ይጭነቕ ኣለኹ ትካዖ
 ድሌተይ መዓስ ከም ዚረኽቦ
 ናይ ብሓቂ ውህደት ሙዚቃ ይበል ኣዋዲቐ ቃላት፣ዋሕዚ ዜማ ብሰለት ኣዳራርፋ (ቴክኒክ) እንታይ ክወጽኣብዚ ሕጂ ምዕቡል እዋን ከማን ከምኡ ነባሪ ስራሕ ክስራሕ ኣይተኻእለን ኣሎ።

ናብ መበገሲ ጽሑፊይ ኪኣቱ ብድሕሪ እዚ 6 ወርሒይኸውን ናብ ክዋን ቸኔማ ኣድዮንን እንዳ ተማላለሰና ነቲ ዓሚዮቕ ክእለቶምን ፍልጠቶምን ኣካፊሎምና ንዘላልም ድማ ክብረት ይሃቦም፣ኣርቲስት ትካዖ ማለት ፍሉይ ክእለት ዘለዎ ግጥምን ዜማን ኪሰርሕ ጊዜ ዘይወሰድሉ ፍሉይነት ዘለዎ ቅዲ ዝጥቀም

ካብቶም ገዳይም ስነ ጥበባኛታትና ዝፈልዮ ነገር እንተ ሃለወ

- "ንጉስ ኣምባሰል"
- "ንጉስ ባቲ"
- "ንጉስ ትዝታ"

እንተበልከዎ ዝዓብዩ ኣይኮነን ይግቢኣ ኢዩ።

ሓደ እዋን ኣብ ቸኔማ ኢምፕሮ ምስ ካብ ኣዲስ ኣበባ ዝመጹ ኣጋይሽ ኣርቲስት ፍሬው ሃይሉን ባህታ ገብረሂወትን ትካዖ ወልደማርያምን ዘቕረብዎ ኮንሰርት ካብተን ኣብ ሂወተይ ዚዘክረን ሓንቲ ኢያ ኣርቲስት ትካዖ ብጀካ ዘመናዊን ባህላውንትግርኛ ብጃንቋ ኣምሓርኛን ጣልያንን ኪደርፍ ብቕዓት ኔርዎ።

አብ መወዳእታ 80ታት አብ ቺነማ ካፒቶል አዱሊስ ባንድ ምስ ካብ አዲስ አበባ ዚመጹ ዓበይቲ አርቲስት ኮንሰርት ኔሩ ትካቦ ዲማ ሰላም ክብለና ናብ ድሕሪ መድረሽ መጸኢ ሚስ ኩልና ተራኺቡ እን ዲማ ነታ አብ ሂወተ ዓቢ ዝኸሪ ዘለዎ ደርፉ ኪደርፈልና ለሚነዮ ሕረይ ኢሉኒ ደሪፍዎ ልዕሊ 2000 ሰብ አብ ካፒቶል ዚነበረ ተዛቢ ብፊሰካን ጣቕዕትን አዳራሽ ሓዊ ተቐይራ፣ ትደገም ተባሂላ ክትደገም ከላ ግና እቦና ትካቦ ነቢዑ አንቢዑና ብሙሊኦቶም ኦቶም ዓበይቲ ድምጻውያን ኸኡ።

ጥላሁን ገሰሰ...አለማዮህ እሸቴ.....
ንዋይ ደበበ.....ጸሃዮ ዮሃንስ.....
ታማኝ በዩነ.....በዛወርቅ አሰፋው.....
አሰፋ ደባልቄ.....ሻምበል በላይነህ

ንትካቦ ናይ ክብሪ ሰላምታ ድሕሪ ምሃቦም ፍሉይ ቅድን አዳራርፋን ከም ዘለዎ መስኪሮም ድሕሪ ናጸነት አብ ከባቢ መስኪረም አቢሉ ይኸውን አብ መንጎ አባላት ማትአን አዱሊስ ባንድን ሓደ ጊዘያዊ ስምምዓት ተገሩ "ትንሳኤ ማትአ ምስ አዱሊስ ባንድ"

ናይ መጀመርያ ምርኢት አብ ካፒቶል አካይድና፣አን ድማ አብ ጎረ ዘድንቐ አርቲስት ትካቦ ኮይነ ኪደሪፍ ጥራይ ዘይኮንኩስ ደርፊታቱ አርጋኒስት ኮይነ ዓጂቡዮ አብ መድረሽ ኪወጽእ ዕድል ረኺቡ።

አብቲ ፈላሚ ፈሰቲሻል ኤርትራ ብ1992 አብ ኤክስፖ ዝተገብረ አርቲስት ትካቦ ምስ አዱሊስ ባንድ ተጸንቢሩ ከም እቦ ስነ ጥበብ መጠን አማዕራጉናን አማሚቕናን ኢዩ።

መም አልአሚን ዓብደሊጠፍ ካብ አመሪካ አብ አስመራ አብ ዚመጹ እዋን 1992 አብ ካፒቶል አብ ዝተገብረ ምርኢት ትካቦ...መም አበበ ኢያሱ.....መም ጸጋይ ነጋሽ ካብቶም ቀንዲ ተዋሳኔቲ እዮም ኔሮም፤ የማነ ባርያ አብ መጽሕፍት አዱሊስ ባንድ ቃለ መጠይቕ አብ ዝገበሮ "ንብዓት ፍቕሪ" ትብል ናይ ትካቦ ደርፊ ካብ ማራ ምፍታው ዝተላዕለ ናተይ ኮይና እያ ትሰምዓኒ ኢሉ ኔሩ።

አብ 50ታት አብ ቺነማ አዝመራ አብ ዚተገብረ ናይ ፈለማ ናይ ደርፊ ውድድር ትካቦን ተወልደ ረዳን ከም ዝተዓወቱ መዛገብ መዚቃ የዘንቲዉ 21 የካቲት 1993 አብ ሂወተይ ቃል ኪዳን ዝአሰርኩላ ፍልይቲ መዓልቲ እያ አርቲስት ትካቦ ድማ አብ ናይ ፈለማ አበባይን ሓጎሰይ ምሳይ ክውዕል ብኸብሪ ዓዲመዮ ንሱ ዕድመይ አኸቢሩ ናብ ጨርሐ አባ ሻውል መጸኢ ኩሉ ዕዱም ሚስ ተመገቦ እን አብ መድረሽ ወጺኤ ናኣቦና ትካቦ "ንብዓት ፍቕሪ" ክደርፈለይ ዕድመ አቕሪቡ።

ትካቦ ናብ መድረሽ እን ዲማ ምስ በዓልቲ ቤተይ ወይዘሪት አርያም ወልደጋብር የዕሩኸትን መሓዙትን አሰንዮምና ታሓቓቕፍና "ታንጎ" ሳዕሲዕና ምስ ተውዲኡት እታ ደርፊ ንኣቦና ትካቦ ወልደማርያም ሓቕፍና አመስጊናዮ ውላድኩም የርእየኒ እዞም ደቀይ ኢሉ ዲማ ካብ ልቡ መሪቕና።

ፈሪናን ጸጊናን
አርቲስት ትካቦ መም ስነ ጥበብ፣
መም ምክብባር ሕውነት፣
መም ማሕበራዊ ሂወት እዩዎ ንሱ እንተ ሞተዚይሃስስ ነባሪ ዜማታቱ ገዲፍልና ኣሎ፣ንኣቦና ስነ ጥበባዊ ትካቦ ወልደማርያም-መንግስተ ሰማይ የዋርሱ።

ንኹሎም ሰድራ ቤትን ሰድራ ስነ ጥበብን
ጽንዓት ይሃብኩም ጽንዓት ይሃበና
ካሕሳይ በርሀ
ለንደን 28/06/2016 ዓ/ም/ፈ.”

“ዓለም ከንቲ እያ ብባንተቦ
ገለን ይሰእን ንገለን ትህቦ
አጆኻ አይትንባዕ ትኳቦ

ድምፃዊ ትኳቦ ወልደማርያም ንምዕባለ ቋንቋ ትግርኛ አብ 60ታት-ግደኣም ዝገበሩ አብ መበል 92 ዓመት ዕድሜኡም ዓሪፎም። መንግስተ ሰማይት የዋርሱም”-ዮሃንስ መዝገቦ አብ ወርሐ ሰነ 2016 ዓ/ም/ፈ. ካብ ዝጸሓፎ ዝተወሰኦ ኢዩ።

- "አሸንፎ አሸንፎ ዓደዮ" ድዮም ዝበሉ ኣቦይ ትኳሶ ወልደማርያም??

“አሸንፎ ክበሃልን ክበዓልን ዝዝክር ብዙሕ ነገራት ኣሎ። እንተ ንሎሚ ክሕጽር ኢዮ። ምክንያቱ ነዊሕን ጫሌድኡ ዝርጉሕን ብምኳኑ ኢዮ።

ንአሸንፎ ብዘመናዊ ኣገባብ ካብ ዝደረፉሉ ኣርካን ጥቡብ ትኳሶ ወልደማርያም ሓደን ቀላሰን ኢዮም። እዚ ቐድሚ 20 ክዕልሉና እዝክር እዮ። በዚ መሰረት ድማ ንኣዝማሪ ብርሃነ ወልዱ ካብ ቅድሚ 10 ዓመት ኣትሒዞ ይሓቶን የውግዖን ነይረ። ንቃለ መጠይቕ እውን ብዙሕ ጊዜ እሓቶ ምንባሪይ ተዘክሮ ትማሊ ኢዮ።

ብርሃነ ወልዱምሳይ ኣብ ዝገብሮ ዕላላት ንግጥምታቱ መን መን ከም ዝደረሰሉ ብግልጺ ይጸውዮኒ ነበረ። ድሕሪ 3 ዓመት ኣበሉ ኣብዚ ቀረባ መዓልታት፡፡ ደሃዮ ክገብር ደዊለሉ ነይረ ኢዮ። ንኣቦና ትኳሶ ወልደማርያም (ማርዮ ላንዛ) ኣቦ ዘመናዊ ሙዚቃን ንዕቤት ባህልን ቋንቋን ትግርኛን ዓቢይ ግደ ዝተገወቱ፡፡ ክዝክሩን ክክብሩን ከምዘለዎም፡፡ እናሻዕ ይዛረብ ኢዮ። ምስ ብርሃነ ድማ ተመሳሳሊ ኢዮ።

ብርሃነ እውን ከምዘም ሰሎሞን ወክፋት ኣይኮነን። ንኣርካን ጥበበኛ ኣማኑኤል ኤልያስ (ወድ ኤልያስ መሰመር) ፣ ንኢዮብ ወልደገብሪኤል (ሎሚ ሳህሉ)፣ ንትኳሶን ንቪቶርቶ ቡሰን ካልኦትን ብዝግባእ ክልዕሎም ኣስተብህል ኢዮ። ኣገናዕ ድማ እብሎ።

ሰለዚ፡፡ ኣብ ባህልን ጥበብን እጃቶም ዝገበሩ ክዝክሩን ክክብሩን ኣድላይ ብምኳኑ፡፡ ብርሃነ እውን ኣብ ዕቤትን ብልፅግናን ባህሉ፡፡ ኣብቲ ዓቢይ ብድሆ ዝክበረሉ እዋን ብትዕግስትን ብዓቕልን ዝሓለፈ ከም ምኳኑ እውን ብተመሳሳሊ ኣገባብ፡፡ ክብሪ ይግብእ ኢዮ።

አሸንፎ ክዝክር ካልእ ዝዝክር ተሃልዮሊቀ ልቃውንቲ ያሬድ ካሣ ሓደን ወሳንን ኢዮም። ንሶም፡፡ ኣብ ሥነ ቃልን ታሪኽ ቤተክርስቲያን ይኩን ኣብ በዓላትን ኣመጻጽን ኣድሂቦም ብዝህቡዎትን ታላቅን ሓበሬታን ተዘክሮ ኢዮም። ብፍላይ ምሳይ ነዊሕ ሰዓታት ዝወሰድ ወግዕታትን ሕታትን መልሰን ካይድ ምንባርና ክዝክር ከለኹ፡፡ እዞም ኣቦ እዚኦም ክምስገኑ ኣለዎም በሃሊ ኢዮ።

ንእግረ መገደይ ድማ ኣብኡ የሃንሱ፡፡ ከም ሓደ መምህርን ኣቦን ንሊቀ-ሊቃውንቲ ያሬድ ካሣ ብምኳኖም፡፡ "ንዓይ ተልዒልኻ ልዕሊይ ንኣብኡ የሃንሱ፡፡ ክተልዕሎምን ክትዝክሮምን ባህ እብለኒ!" ዝብሉኒ ዝክበሩ ክዝክር ከለኹ፡፡ ኣብኡን የሃንሱ ድማ ተዘክርን ክብሪ ዝግብኦምን ኢዮም። ብዛዕባ ኣብኡ የሃንሱ ሓደ መዓልቲ ክጽሕፍ ተሰፋ እገብር።

እሞ ደኣ ንአሸንፎ ክዝክር ካልእ ትዝ ዝብለኒ ድማ ጽባቕ ደቂ ኣሸንፎን ማራኺ ትርእይተንን፡፡ ካብ ጊዜ ናብ ጊዜ እናማዕበለን እናሰፍሐን ዝኸይድ ዘሎ፡፡ ባህሊ ምኳኑ ርዱእ ኢዮ። ሞላ እኳ ከም መግለጺ ሊቀ ሊቃውንቲ ያረድ ካሣ፡፡ "አሸንፎ ሃይማኖታዊ በዓል ኢዮ ዓንዲ መሠረቱዝ" ዝብል ተሪር መርገጺ ኣብ ቦትኡ ተሃለወ።

እሞ ደኣ ኣብዛ ኣተሓሕዚያ ዘለኹ፡፡ ቃለ መጠይቕ ንብርሃነ ወልዱን ምስ ታሪኩን ክትረኽብዎ ኢኩም። ሰም ኢዮና ትኳሶ ወልደማርያምን ኣማኑኤል ኤልያስን ድማ፡፡ ይርቋሕ ኢዮ። ሞላ እኳ ሕጽር ዝበለን ዓዕሚዮቁ ክገልጽ መቃን ሰሌዳ ጊዘ ደሪትዎ ኢዮ ዝብል እምነት ተሃለወ። "ኣደና ብርሃነ ወልዱ ህቡብ ኣዝማሪ ኢዮ። ንሱ ምስ መደበር ተለቪዥን ድምጺ ወያነ ትግራይ ንዝገበሮ ቃለ-መጠይቕ መሰረት ብምግባር ኣብ ገጻት ማሕበራዊ መራኽቦ ዝሃብክዎ ሓሳብ ዝተወሰደ'ዮ። ምስጋና ንኹሎም ምንጭታተይን ደገፍተይን እብል። ብፍላይ ግን

- ❖ ንሰድራ እንዳ ትኳሶ ወልደማርያም፣
- ❖ ንማሕበር ሙዚቀኛታት ኢትዮጵያ፣
- ❖ ንገዳይም ሙዚቀኛታትን ድምጻውያን ኤርትራ ብሓፈሻ፣
- ❖ ንጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ፣
- ❖ ንድምጺ ኣመሪካ ቋንቋ ትግርኛ፣
- ❖ ንድምጺ ሓፋሽ መደብ ደርፍታት ቀደም፣
- ❖ ንተለቪዥን ድምጺ ወያነ፣
- ❖ ንሥነ ጥበበኛ ግርማይ ኪዳነ፣

❖ ንሥነ ጥበበኛ ብርሃነ ወልዱ፣

❖ ንሥነ ጥበበኛ ካሕሳይ በርሀ፣

❖ ንኹልተናዊ ደገፍ ዝምጥወኒ ክቡር ኣቤ ኣበበ ደቡብ ድማ ኣምላኽ ናይ ኢድካ ይሃብኻ እብል።